

መሰረት ዘይብሉ ፖለቲካዊ ጽልኢ ሸቶኡ ተለኻኽምካ ምጥፋኢዩ።

አብ መንጎ ውልቀ ሰባት፡ ፖለቲካዊ ውድባት ኮነ መንግስታት ዝፍጠር ጽልኢ መበገሲኡ ብዙሕ ዓይነትዩ። ጥሙር ትሕዝቶኡ ግን፡ ምክንያታዊ ወይ ዘይምክንያታዊ፣ መሰረታዊ ወይ ዘይመሰረታዊ ተባሂሉ አብ ክልተ ዝኸፈልዩ ዝኸውን። ምክንያታዊ ጽልኢ፡ ብመርተዖ ዝተደገፈ ቦዳልን ተቦዳልን ዘለዎዩ። ዘይምክንያታዊ ጽልኢ ድማ ጭቡጥ መረዳኢታ ክቐርብሉ ዘይክእል ግን፡ ንሱ ወይ ንሳ ዝተረገጹቶ ኣየርግጸኒ፣ ንሱ ወይ ንሳ ርህይዎ ወይ ርህይዎ ካብ ዝርኢ ሞት ይሕሸኒ፣ " መሬት እንተትግልበጥሲ ኩዕንቲኳ ምጸገብና" በለት ህበይ ከም ዝበሃል፡ ኣነ ሓሲሙኒ ንሱ ወይ ንሳ ካብ ዝጥዕሞ ብሓባር ክንጠፍኡ ይሕሸኒ ዝብል ጨራ ብርሃን ዘይረኣዮ መሬት ብብርሃኑ አብ ጸልማት ዝነብር ብክፋእ ዝተጠቐዐ ናይ ድሑራት ድሑር አተሓሳስባዩ።

ምክንያታዊ ጽልኢ ንምእላዩ፣ ንምዕራዩ፣ ንምምሕዳሩ ናብ ባህርያዊ ቦትኡ ንምምላሱ ዝሓረገሉ ሓጋዚዩ። ዘይምክንያታዊ ጽልኢ ግን፡ መንጎኛ ኮይንካ ንምፍትሑ ንምምሕዳሩ ሰብ ነገር አቀራራብካ ከተዛትዮሉ፡ ዳኛ ኮይንካ ብይን ክትበሉ ኣዝዩ ኣጸጋሚዩ። ብውልቀ ሰብ ደረጃ ዝረኣ ማሕበራዊ ዘይምክንያታዊ ጽልኢ፡ መንቀሊኡ ሕማም ሕስድና ወይ ቅንኢ ክኸውን እንከሎ፡ ብስውሩን ብቐልዑን ኢድ ፖለቲካዊ ውድባትን መንግስታትን ዘለዎ፡ ካብ ህዝቢ ድማ ብዙሓት ዝሞስእሉ ዘይምክንያታዊ ፖለቲካዊ ጽልኢ ግን፡ ናብ ፖለቲካዊ ዓጸቦ ዝማዕበለ ናይ አተሓሳስባ ድክነትዩ። ዘይምክንያታዊ ጽልኢ፡ ብወግዒ ይገለጽ ኣይገለጽ መጀመርያ ናይ ወናኒኡ መሰረታዊ ረብሓ ዘስእን ዕሙት ፖለቲካዊ ነብሰ ቅትለትዩ።

ወነንቲ ዘይምክንያታዊ ጽልኢ፡ መንዩ መሰረታዊ ወይ መትከላዊ ፋታዊኦም ዝርኢሉ ፖለቲካዊ መነጽር ዮብሎምን። ብልሳኖም ክዛረቡ፡ ብብርዖም ክጽሕፉ እንከለው፡ ካብ ኩሉ ዝለበሙ ዝነቐሉ፡ ውሽጣዊ ሓድነት ዘለዎም ጥሙራትዮም ዝመስሉ። ደቂ ሓንቲ ሃገር፣ ኣባላት ሓደ ፖለቲካዊ ውድብ ስለ ዝኾኑ ጥራሕ፡ ናይ ሓባር ጸላኢ ከም ዘለዎም፣ ንሳቶም አብ ልዕሊ ካልእ ዝኾነ በደል ዘይፈጸሙን ዘይፍጽሙን ብዱላት ምዃኖም፡ ብዕላማ ከም ዝፋተው ከም ዝተአማመኑ፡ ከም ዝተሓላለዩዮም ዝገልጹ። ክኒዮቲ አብ መድረኻት ወጺኦም ብልሳኖም ዘስምዕዎ፡ ብብርዖም ዝጽሕፍዎን ዝዝርግሕዎን ናብ ውሽጣዊ ዕሙቕ ኢልካ ምስ እትአቱ ትረኽቦ ውጽኢት ግን ብአንጻሩዩ። ደረጃ ፖለቲካዊ ንቕሓቶም፣ አብ ሓባራዊ ተጠቓምነት፣ አብ ደሞክራሲን ደሞክራሲያዊ ትካላዊ ምሕደራን ዘለዎም ርድኢት፣ አብ ልዕልና ሕጊ ዘለዎም ኣገንዘብ፣ አብ ሰብን ሰብአዊ ክብረትን ዘለዎም ሚዛንን ብርግኣት ምስ እትግምግም አብ ነገራት ዘለዎም ኣፍልጦ ዝተዛበዐ ምዃኑ ትርጉም።

ንሓደ አብ ጎረቤት ኤርትራ ዝርከብ ሓው ህዝብን ውድብን ትጸልእሉ ምክንያት እንታይዩ ምስ እትብሎም፡ ቅድሚ 20 እከለ ዝተባህለ፡ ከምዚ ኢሉኒ ከምዚ በዲሉኒ ዝብል መልሲ ይቡኻ። እሞ እዚ ደኣ ነቲ ውድብ ብምሉእን ነቲ ህዝቢ ድማ ከም ህዝብን ዘጽልእ ድዩ? ሓደ ሰብ ወይ ሓደ ሓላፊ ካብ ኣገባብ ወጸኢ እንተበዲሉ ንዕኡ ተቐየሞ፡ ጭብጢ እንተለካ ኸኣ ብሕጊ ሕተቶ። እንተዘይኮነ ሓደ ክልተ ሰባት ብዝፈጸምዎ ጌጋ ህዝቢ ምሉእ ክጽላእ ቅኑዕ ኣይኮነን። እቲ ውድብ ኮነ እቲ ህዝቢ እኮ ካብ ትማሊ ክሳብ ሎሚ አብ ኤርትራዊ ሃገርነት ንጹር መርገጽ ዘለዎምዮም። ኣይኮነን ክእረሙ ክሰምዑዎን ፍቓደኛታት ኣይኮኑን። መበገሲኦም ተራ ጽልኢ፡ ሸቶኦም ንዓይ ይጥዓመኒ ብዝብል ድሕረት ዝተባዕጠ፡ ፈታዊ ዘይብሉ ጥራሕ ዘይኮነ ፈታዊ ከም ዘለዎ ዘይርኢ ኣንፈቱ ዘይፈልጥ ንዘቤታዊ ጽልእን ዕግርግር ዝተጸወደ ተተኳሲ ዝሓቐፈ ዘይደሞክራሲያዊ ባህሪ ኮይኑ ትረኽቦ።

ወነንቲ ዘይምክንያታዊ ጽልኢ ተብዲልና ምበር መትከልና ኣይፈልጡን። ብሕጋዊ መንገዲ ይምረጽዎም ኣይምረጽዎም፡ ብግቡእ ይምርሕዎም ኣይምርሕዎም፡ መራሕትና ምበር፡ ሕግና መምርሒና ዝብል ናይ ብሱላት ቋንቋ ኣይርደኦምን። ንመራሕቲ ቅንዕ ኢልካ ምርኣይ፡ አብ ዙርያ ዝወረደሎም መምርሒ ብነጻነት

ምዝታይ ምክታዕ፡ ቅኑዕ መሲሉ ንዝተሰመየም ምድጋፍ፡ ቅኑዕ መሲሉ ንዘይተሰመየም ድማ ብግልጺ ንምቅዋም ዘይተዓደሉ፡ ብፖለቲካዊ ማዕበያኦም ዝተጎድኡ ውሽጣዊ ፖለቲካዊ ሓርነት ዘይብሎም ፍጡራት-ዮም። ንዓታቶም ብይበሃል ኣሎ (03) ዝሰምዕዎ ብዘይምኽንያት ኣብ ልዕሊ ከምኣቶም ውጹዓትን ናይ መትከል መሓዝቶምን ቂም ክጃጽሩ እኹል መረዳእታዮ። መግለጺ ቅኑዕ ፖለቲካዊ መትከልዮ። ብደረጃ ኣተሓሳስባውን ኣበር ዘይብሉ ምዕብሉን ኣብነታውንዩ ብርድኢቶም።

ብሕልና ነቶም ጸላእትና ዝብልዎም ዝገጥሙ ጥበብ ናይ ቃልሲ ከኣ፡ ብመርተያ ዝተደገፈ ኣይኮነን። ሓይሊ ሓሳብ ኣይኮነን። ኣቤላቤሎ ዝተሰረተ ስነ-መጎት ሓይሊዮ። ወንነቲ ዘይምኽንያታዊ ጽልኢ ካብ ኣፍንጫኦም ኣርሒቆም ኣይሓስቡን። ጸላኢኹም ንዓይውን ጸላኢዮይዩ ዝበሎም ኩሉ እሙን ፈታዊኦምዮ። ነቲ ዝበሃሎም ዘሎ ሓቂዶ ሓሶት ዝመዝንሉ፡ ታሪኻዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ሕጋዊ፣ ማሕበራዊ መገምገሚ ዮብሎምን። ነቲ ንሕና ንጸልኦ ንሱ ስለምንታይ ጸሊእዎ? ንዓና ብኸመይ ቀሪቡና መሪጹና? ኣብ መንነትና ረብሓና እንታይ መርገጽ ኣለዎ ኣይመሚዩን። ክመምዩ ከም ዘለዎምውን ኣይርድኡን። ናትና ዝብልዎ ንጹር ፖለቲካዊ እምነት፡ ዝግዝእሉ ወይ ዝመሓደርሉ ትካላዊ ኣሰራርሓ ስለ ዘይብሎም፡ እምነቶም ኣብ ሓደ ሰብ ካብኡ እንተሓለፉ ከኣ ኣብ ሓደ ጸቢብ ጉጅለ መሰረት ዝገበረዮ። እቲ መራሒና ዝብልዎ ምስ እከለ ተጻልኡ እንተደኣ ኢልዎም፡ ስለምንታይ ከይበሉ ብዘይ ጭቡጥ ምኽንያት ይጻልኡ። ተፈታው እንተደኣ ኢልዎም ብኸመይ ከይሓተቱ ይዕረቑ። ከም እንደገና ተጻልኡ እንተደኣ ኢልዎም ኣብዚሕካዮ ኣይብሉን። ንሕናኮ ህዝቢ ኢና ስለምንታይ ከም ንሰኻ ኣብ ዝደለኻዮ ጥራሕ ተእትወና ኣይብሉን። መንግስትና መራሒና ብዘይምኽንያት ከምኡ ኣይበለን ኢሎም ዝተባህልዎ ይገብሩ። ብዘይምኽንያት ይጻልኡ ብዘይምኽንያት ከኣ ይፋትው። ስለምንታይ? ነብሶም ስለዘይፈልጡ።

ወንነቲ ዘይምኽንያታዊ ጽልኢ በዓል መንዮም ወይ ከመይ ዝበሉዮም ንምፍላጥ ርሑቕ ምኻድ፡ መዛግብቲ ታሪኽ ምግልባጥ ኣየድልን። ብዓይነቶም ዘይኮነ ብቐጽሮም ብዙሓት ኤርትራውያን ብሓሳብን ብተግባር ናይዚ ኣብነት-ዮም። ኣብ ዘይ ህላወ ህዝባዊ ሃገራዊ ቅዋም፡ ኣብ ዘይመረጽዎ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ሰብኣዊ ክብርም ኣብ ዝቐንጠጠ ውልቀ መራሒ ተኣማሚኖም መሰረታውያን ፈተውቶም ክጸልኡ ከቆናጽቡ ምስማዕ፡ ዘይበሊ ልሙድ ተወራራሲ ሕማም ምበር ሓድሽ ኣይኮነን። እዞም ደገፍቲ ዘይኮነ ኣምለኽቲ ስርዓት ኢሳያስ፡ ትማሊ ቅድሚ 1991 ኮነ ድሕሪኡ ኣብ ዘሎ ዓመታት ፖለቲካ ኤርትራ ብሓፈሻ፡ ብኢሳያስ ተሰሪሖ ብኢሳያስ ዝምራሕ ዘሎ ጃንዳዊ ጉጅለ ከኣ ብፍላይ፡ ኣብ ኣረኣኢያን ኣሰራርሓን ባዕላዊ ዘቤታዊ ጸገም ከም ዝነበሮን ዘለዎን ኣይቅበሉን። ብፍላይ ብኢሳያስ ዝምራሕ ጃንዳዊ ጉጅለ ብፖለቲካዊ ብቐዓቱ፣ ሃገራዊ ሓርነትን፣ ጀግንነቱ፣ ህዝባውነቱ፣ ተወፋይነቱ፣ ግልጽነቱ፣ ሕጋውነቱ .. ኣበር ኣልቦ ቅኑዕን ምሩጽንዩ ዝብል ዕግበት ኣለዎም። ኣብ ውሽጢ ሰውራ ኤርትራ ትማሊ፡ ኣብ ማይ ቤት እንኮ ሰባዊ ስርዓት ሎሚ ዘጋጠመን ዘጋጥም ዘሎን ኣዕናዊ ጸረ-ህዝቢ ተግባራት ኩሉ ካብ ግዳማውያን ተጻባእትን ጸላእትን ዝመንጨወዩ ዝብል መሰረት ኣልቦ ተረደኦ ኣለዎም። ነዚ ተረድኦዚ ክሕዙ ዝገበሮም ወይ ዝደረኹም ከኣ፡ ሓደ ዝዓበይሉ ኣደንቅርካ ግዛእ ፖለቲካ፡ ካልኣይ ካብ ኢሳያስን ኮራኹን ዝፍኖ ናይ ቤላ ቤሎ (03) ዝተዛበዐ ሓበሬታዮ።

ሎሚ ዓለማዊ ፖለቲካዊ ኩነታት ብምስጢር ዘይኮነ ብግህዶ ይገላበጥ ኣሎ። ዓለማዊ ሓያልነት ንምርግጋጽ ዝቀዳደሙ ተጽዕኖ ፈጠርቲ መንግስታትን ምስኣቶም ዝወገኑ ዞባውያን ሓይልታትን ክሳዳዊ ስትራቴጂካዊ ቦታን ኮራኹር መንግስታት ንምፍራይ ላዕሊ ታሕቲ ኣብ ዝብልሉ ዘለው ወቕቲ ኢና ንርኩብ ዘለና። ሃገርና ተደኩናትሉ ዛላ ጂኦ-ፖለቲካዊ ቦታ ከኣ ዓይኒ ተፈኻኸርቲ ሓይልታት ካብ ዝሰሕቡ ሓደን ቀንድንዮ። ዓለማዊ ፖለቲካዊ፣ ንግዳዊ፣ ጸጥታዊ ስሕበት ዘለዎ ጂኦ-ፖለቲካዊ ኣቀማምጣ ሃገርና፡ ውሽጣዊ ሰላም ኣውሒስና፡ ልዕልና ግዝኣተ ሕጊ ኣረጋገጽና፡ ሓድነትና ዓቂብና ባዕልናን ብመደብናን ነመሓድሮ እንተዝኸውን ዝህልዎ ረብሓ ዘተሓትት ኣይኮነን። ጭቡጥ ሓይልና ብናይ ግዛእ ርእስና ባዕላዊ ዘቤታዊ ዘይብቐዓትና ኣብ ዝተዳኸመሉ፡ ልኡላውነት ህዝቢ ተሃሪመ። ሓደ ሰብ ከም ቃሕታኡ ገባሪ ሓዳጊ ኣብ ዝኾነሉ፡ ኣብ ልዕልን ትሕትን ልኡላዊ መሬትና ዘሎ ጸጋታት ምስ ናይ ደገ ኮርፖሬሽናት ተሳማሚዑ

ብዘይሕጋውን ወግዓውን አገባብ አብ ዝገሕጎሉሉ ዘሎ ኩነታት፡ አብኡ ተአማሚንካ ክሓልፈልካ ተስፋ ምግባርን፡ ምስ ዘይመባእስትኻ ምስ ፈታዊኻ ህዝብን ውድብን ምብአስ፡ ከም መሰረታውያን ጸላእትኻ ወሲድካ ክዳኸሙን ክበታተኑን ምምህላል፡ ንኣብዘሓ ህዝቢ ኤርትራ ዘይውክልኻ እንተኾነ፡ ግን አዝዩ ዘሕፍር ፖለቲካዊ ድሕረትዩ።

ትማሊ ኮነ ሎሚ አብ ኤርትራዊ ሃገርነት እምነት ዘይብሎም ናፈቕቲ ግዝኣታዊ ሓድነት ብዝፈጥርዎ ዘለው ጫውጫውታን ብዋጋ ልኡላውነት ሃገረ ኤርትራን ክብረትን ረብሓን ህዝብታት ኤርትራን ንስልጣኑ ዝከላኸልሉ ጎይቶት ንምርካብ ጸፋዕፋዕ አብ ዝብል ዘሎ ውልቀ ሰብን ተአማሚኖም፡ ምሉእ ውድቀት ስትራተጂካዊ መሓዛእም ዝምነዩ ወገናት ብርግርጽ ትርጉም ምክንያታዊ ፈታውን ምክንያታዊ ጸላእን ዘይርድኡ በሃማትዮም። አብ ፖለቲካዊ ዓለም ትኸተሎ ሜላ ወይ ታክቲክ ንስትራተጂካዊ ራእይኻ ወይ ዕላማኻ ዘገልግልዮ ክኸውን ዝግባእ። ብቤላ ቤሎ (03) ዝምራሕ ናይ ገለ ኤርትራውያን አካይዳ ግን ካብቲ ንቡር ፖለቲካዊ አካይዳን አገጣጥማን ዝረሓቐዮ።

አብ ኤርትራ ናይ ዘሎ ኩለ-መዳያዊ ውድቀት ቀንዲ ሃንዳስን መራሕን ኢሳያስ ክንሱ፡ ወነንቲ ዘይምክንያታዊ ጽልኢ፡ ንሃገርምን ህልውናኦም አብ ፍጹም ሓደጋ ዘውድቕ ንሱ ጽልእዎ ንዝበሎም ብዘይምክንያት ክጸልኡ፡ ፈተውዎ ንዝበሎም ከኣ ብዘይምክንያት ክፈትው ምርኣይ ፖለቲካዊ ምጽትዮ። ውጽኢቱ ከኣ "ጭጉራፍ ባዕላ ሃሪማ ባዕላ ተእዊ" ከም ዝበሃል እነሆ ብተግባር ኤርትራዊ ፍርሰትን ምብትታንን አስዲቡ። ምስ ጸላእቱ ኮይኑ ውድቀት ፈተውቱ ዝምነ ፖለቲካዊ አገንዝቦ ድማ ፖለቲካዊ ባዶነት ኢሳያስን ጉጅለኡንዩ ዘነጽር። ናይ መወዳእታ ሸቶ ናይዚ መሰረት ዘይብሉ ፖለቲካዊ ጽልኢ ከኣ ተለኻኺምካ ምጥፋእ ጥራሕዮ። ካልእ ዝሓዘዎ ናይ ሰላም፣ ደሞክራሲ፣ ልምዓት ኣጀንዳ የለን።

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ፡ 04-01-2019